T.C. DANIŞTAY 10. DAİRE E. 2007/4437 K. 2010/1839 T. 9.3.2010

ÖZET : 1-İdari işlemin, sonrasında idari bir eyleme dönüşmesi durumda, idarenin eyleminden doğan zararın tazmini istemiyle açılan davada, 2577 sayılı yasanın 13. maddesinde öngörülen sürenin esas alınması gerekir.

2- 2577 sayılı yasanın 13. maddesi uyarınca, idari eylemlerden dolayı hakları ihlal edilmiş olanların, zararı öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl içinde haklarının yerine getirilmesi istemiyle idareye yapacakları başvuru sırasında, kişilerin zararın tazmini için bir bedel belirterek bu miktarın ödenmesini isteyebilecekleri gibi, haklarının yerine getirilmesi ve zararın telafi edilmesini sağlayabilecek nitelikte, tazminat talebi dışında farklı bir istemde de bulunabileceklerdir.

İstemin Özeti : Sakarya 2. İdare Mahkemesi'nce; süre aşımı yönünden davanın reddi yolunda verilen 21.2.2007 tarih ve E:2006/675, K:2007/94 sayılı kararın temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti: Yerinde olmadığı ileri sürülen temyiz isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi: Sevil Mehel Telli

Düşüncesi : Davacının, manevi kişiliğine yönelik bir saldırı niteliğindeki idari bir eylemden kaynaklanan manevi zararının, bir ölçüde de olsa telafi edilmesi amacıyla, olay hakkında soruşturma yapılması ve soruşturma sonucunun da ilan panosuna asılması yolundaki başvurusunun, 2577 sayılı Yasanın 13. maddesinde ifade edilen şekilde hakkın yerine getirilmesi kapsamında yapılan bir başvuru olduğunun hakkaniyet ilkesi gereğince kabulü gerekmektedir.

Bu durumda, idare mahkemesince, davacının başvurusunun, 2577 sayılı Yasanın 13. maddesi kapsamında yapılan bir başvuru olarak kabul edilmeyerek, eylem tarihinden itibaren bir yıllık süre geçtikten sonra açılan davada süre aşımı bulunuğu gerekçesiyle davanın süre yönünden reddi yolunda verilen kararda hukuki isabet bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenle, temyize konu mahkeme kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı: Hüseyin Ünal Kara

Düşüncesi: Temyiz konusu; hakkında yerel bir gazetenin 23.9.2005 tarihli nüshasında yer alan olumsuz bir haberin iki hafta süreyle kurumun resmi panosunda yer alması nedeniyle 24.8.2006 tarihinde idareye bu konuyla ilgili başvuruda bulunarak yapılacak idari soruşturma sonucunda sorumluların cezalandırılmasına yönelik talebine 60 gün içinde cevap verilmemesi üzerine yasal süresi içinde manevi tazminat talebiyle açılan davayı; söz konusu başvurunun, tazminat istemini içeren bir yazı olmaması nedeniyle, 2577 sayılı Yasanın 13.maddesi kapsamında belirtilen bir yıllık sürede tazminat istemli bir başvuru bulunmadığı gerekçesiyle davayı süre aşımından reddeden idare mahkemesi kararının temyizen incelenerek bozulması istemine ilişkindir.

Manevi tazminat; patrimuanda meydana gelen bir eksilmeyi karşılamaya yönelik bir tazmin aracı değil, tatmin aracıdır. Olay nedeniyle duyulan elem ve ızdırabı kısmen de olsa

hafifletmeyi amaçlar. Belirtilen niteliği gereği manevi tazminatın zenginleşmeye yol açmayacak şekilde ancak, tam yargı davalarının niteliği gereği takdir edilecek miktarın aynı zamanda idarenin kusurunun ağırlığını ortaya koyacak bir oranda olması gerekmektedir.

Olayda; idareye yapılan 24.8.2006 tarihli başvuru bir bütün olarak değerlendirildiğinde, davacı hakkında bir yerel gazetede, doğruluğu şüpheli olumsuz bir haberin kurumun kilitli resmi panosunda iki hafta süreyle sergilenmesi ve kurum çalışanlarına duyurulmasının telafisinin istenmesi, davacının, manevi yönden kişilik haklarına hukuk dışı bir saldırının karşılığının istenmesi mahiyetinde bir başvuru olduğundan salt manevi yönden bir tatmin talebini içerdiği tartışmasızdır.

Bu bağlamda; 22.9.2005 tarihli gazete haberinin kurum ilan panosundan 26.9.2005-30.9.2005 tarihleri arasında ilan edilmesi olgusuna karşı 24.8.2006 tarihli başvuru ile işlem yapılmasının istenilmesi, manevi yönden tatmin için yapılan bir başvuru olarak kabul edilerek, davanın esastan çözümlenmesi gerekmektedir.

Aksi bir uygulama, manevi tazminatın amaçladığı ve iyi niyetli kişilerin hukuk devleti korumasından mahrum bırakılmasına neden olur ki, bu durum, hukuk devleti olmanın ilkelerine uygun olmaz.

Bu durumda, içeriği itibarıyla manevi yönden tatmin arama yönünde bir niteliğe sahip söz konusu başvurunun süresinde yapıldığı açık olduğundan, uyuşmazlığın esasının çözümlenmesi gerekirken davayı süre aşımı nedeniyle reddeden idare mahkemesi kararında isabet bulunmamıştır.

Açıklanan nedenlerle, temyiz isteminin kabulü ile idare mahkemesi kararının esastan karar verilmek üzere bozulması gerektiğinin uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince, gereği görüşüldü:

KARAR : Dava; davalı kurumda çalışan davacının, daire başkanı olarak görev yaptığı döneme ait uygulamaları hakkında yayınlanan bir gazete haberinin kurumun ilan panosuna asılması nedeniyle uğradığını ileri sürdüğü 15.000 TL manevi zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

Sakarya 2. İdare Mahkemesince; davacının, gazete haberinin ilan panosunda asıldığını öğrendiği ve haberin askıda kaldığı son gün olan 30.9.2005 tarihinden itibaren 2577 sayılı Yasanın 13. maddesi uyarınca bir yıl içinde hakkının yerine getirilmesi ve idarenin bu eyleminden doğan zararın tazmini istemiyle idareye başvurması ve verilecek cevap üzerine altmış gün içinde dava açması gerektiği; gazete haberinin ilan panosunda asılması olayı hakkında idarece soruşturma yapılması ve sonucunun da ilan panosunda yayınlanması istemiyle 24.8.2006 tarihinde yaptığı başvurunun, 2577 sayılı Yasanın 13. maddesi kapsamında haklarının yerine getirilmesi ve oluşan zararın tazmini istemiyle yapılan bir başvuru olarak nitelendirilemeyeceği; bu nedenle Yasada öngörülen bir yıllık süre geçtikten sonra 20.12.2006 tarihinde açılan davada süre aşımı bulunduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Davacı tarafından, hukuka aykırı olduğu ileri sürülen anılan kararın temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 7. maddesinde, dava açma süresinin özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde idare mahkemelerinde altmış gün olduğu belirtilmiş, 12. maddesinde ise; ilgililerin, haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştaya ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu hususstaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilecekleri, bu halde de ilgililerin 11 nci madde uyarınca idareye başvurma haklarının saklı olduğu kuralı yer almış; aynı Yasa'nın 13. maddesinin 1. fıkrasında ise; idari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve herhalde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemelerinin gerekli olduğu; bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında altmış gün içinde cevap verilmediği taktirde, bu sürenin bittiği tarihten itibaren dava açma süresinde dava açılabileceği kurala bağlanmıştır.

İdari eylemlerin neden olduğu zararların, zararın kesin olarak ortaya çıkmasıyla öğrenilmiş sayılacağı ve yasada öngörülen sürelerin bu tarihe göre hesaplanması gerekeceği tartışmasızdır.

2577 sayılı Yasa'nın 13. maddesi uyarınca, açılan tam yargı davasında dava açma süresinin öncelikle, hak ihlaline neden olduğu öne sürülen idari tasarrufun niteliği saptandıktan, idari eylem veya işlem olduğu belirlendikten sonra hesaplanması mümkündür.

İdari işlemler, idari makam ve mercilerin idari faaliyet alanıyla ilgili, idare hukuku çerçevesinde tesis ettikleri, tek taraflı, doğrudan uygulanabilir nitelikte hukuki tasarruflardır. Temelinde bir idari karar veya işlem olmayan, fizik alanında görülen iş, hareket, ameliye ve çalışmalar ise idari eylem olarak adlandırılmaktadır. İdari işlemler hukuk aleminde değişiklik, yenilik doğuran irade açıklamalarını yansıttığı halde, idari eylemler, sadece ilgililerin hak ve yetkilerini kullanmaları koşuluyla hukuki etki ve sonuçlar doğurmaktadır.

Dosyanın incelenmesinden, davacı hakkında, yerel bir gazetede 22.9.2005 tarihinde yayımlanan köşe yazısının, 26.9.2005 ve 30.9.2005 tarihleri arasında kurumla ilgili haber olarak kurumun ilan panosunda asıldığı; davacının söz konusu köşe yazısının yalan ve iftiradan ibaret olduğu, çalışma hayatını olumsuz etkilediği, ailesinin ve kendisinin onurlu yaşama hakkını zedelediği, arkadaşları ve toplum nezdinde kendisini küçük düşürdüğü, bu nedenle bu şekilde yalan ve iftiralarla dolu, sadece hakaret içeren yazının, kurumla ilgili olarak basında çıkan ve haber değeri olan yazıların asıldığı panoya asılması olayı hakkında idare tarafından soruşturma açılması ve gerçeğe aykırı yazının asıldığı gibi soruşturma sonucunun da ilan panosunda asılarak duyurulması istemiyle 24.8.2006 tarihinde idareye başvurduğu; bu başvuru üzerine idarece altmış gün içinde işlem yapılmaması sonucunda, gazetede yayımlanan köşe yazısının ilan panosunda asılması nedeniyle uğradığını ileri sürdüğü zararın tazmini istemiyle 20.12.2006 tarihinde dava açtığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlıkta, yukarıda söz edildiği gibi, öncelikle davacının uğradığını ileri sürdüğü zararın idari eylemden mi yoksa idarenin işleminden mi kaynaklandığının belirlenmesi gerekmektedir. Davacı hakkında gazetede yayınlanan köşe yazısının, kurumun ilan panosuna

asılması idari bir işlem olmakla birlikte, söz konusu haberin ilan panosunda beş gün asılı tutulmasının idari bir eylem olduğu ve zararın idari işlem ile birlikte idari eylemden kaynaklandığı kuşkusuzdur.

Bu durumda, idari işlem, sonrasında idari bir eyleme dönüştüğünden, davacı hakkında gazetede yayımlanan köşe yazısının, kurumun panosunda ilan edilmesi eyleminden doğan zararın tazmini istemiyle açılan davada, 2577 sayılı Yasanın 13. maddesinde öngörülen sürenin esas alınması gerekmektedir.

Öte yandan, 2577 sayılı Yasanın 13. maddesi uyarınca, idari eylemlerden dolayı hakları ihlal edilmiş olanların, zararı öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl içinde haklarının yerine getirilmesi, yani uğradıklarını ileri sürdükleri zararın karşılanması istemiyle idareye başvurmak zorunda oldukları açıktır. Bu başvuru sırasında, kişilerin zararın tazmini için bir bedel belirterek bu miktarın ödenmesini isteyebilecekleri gibi, haklarının yerine getirilmesi ve zararın telafi edilmesini sağlayabilecek nitelikte, tazminat talebi dışında farklı bir istemde de bulunabileceklerinin kabulü gerekmektedir.

Ayrıca, yukarıda yer verilen yasa kuralı uyarınca, idareye yapılan başvuru ile uğranıldığı ileri sürülen manevi zararın karşılığında istenilen manevi tazminat; patrimuanda meydana gelen bir eksilmeyi karşılamaya yönelik bir tazmin aracı değil, tatmin aracıdır. Olay nedeniyle duyulan elem ve ıstırabı kısmen de olsa hafifletmeyi amaçlar.

Uyuşmazlıkta, davacının, hakkında yayımlanan, ailesinin ve kendisinin onurlu yaşama hakkını zedeleyen, arkadaşları ve toplum karşısında kendisini küçük düşüren bir köşe yazısının kurumun ilan panosunda asılması nedeniyle uğradığını ileri sürdüğü manevi zararın giderilmesi amacıyla, idare tarafından olay hakkında soruşturma yapılarak soruşturma sonucunun da aynı şekilde panoda asılması istemiyle davalı idareye yaptığı başvurunun; davacının manevi yönden kişilik haklarına yapılan hukuk dışı saldırının karşılığının istenmesine yönelik bir başvuru olduğu ve manevi yönden bir tatmin talebini içerdiği dikkate alındığında, 2577 sayılı Yasanın 13. maddesinde ifade edilen şekilde, hakkın yerine getirilmesi amacıyla yapılan bir başvuru niteliği taşıdığı kuşkusuzdur.

Bu durumda, en son 30.9.2005 tarihinde gerçekleşen eylem nedeniyle davacının uğradığını ileri sürdüğü zararın tazmini istemiyle 2577 sayılı Yasanın 13. maddesinde öngörülen 1 yıllık süre dolmadan, 24.8.2006 tarihinde idareye yapılan başvurunun reddi üzerine, 20.12.2006 tarihinde açılan dava süresinde olduğundan, davanın süreaşımı yönünden reddi yolunda verilen İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle 2577 sayılı Yasanın 49. maddesine uygun bulunan davacı temyiz isteminin kabulü ile Sakarya 2. İdare Mahkemesinin 21.2.2007 tarih ve E:2006/675, K:2007/94 sayılı kararının bozulmasina, yeniden bir karar verilmek üzere dava dosyasının anılan İdare Mahkemesine gönderilmesine, 09.03.2010 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

T.C. DANIŞTAY 10. DAİRE E. 2006/237 K. 2008/172 T. 25.1.2008

ÖZET : Besi çiftliğindeki hayvanlarına saldıran ayıları, avlanmasının idarece yasaklanmış olması nedeniyle tüfeğiyle vuramayan davacının zararının idari eylemden kaynaklanmadığı, idari işlem olan av yasağı kararından ve bu kararın uygulamasından doğması nedeniyle, idare mahkemesince merciine tevdi kararı verilmesinde hukuka uyarlık bulunmadığı hakkında.

İstemin Özeti : ... ili, ... İlçesi, ... Köyünde tarım ve hayvancılıkla uğraşan davacının, 30.7.2004 tarihinde avlanması yasaklanmış hayvanların saldırısı sonucu 6 adet büyükbaş hayvanından birinin parçalanarak öldürülmesi, üç tanesinin de yaralanması nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen toplam 5.500 YTL maddi ve manevi zararın yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle açılan dava sonucunda; Trabzon İdare Mahkemesince dilekçenin görevli mercii olan Çevre ve Orman Bakanlığı'na tevdii yolunda verilen 11.11.2005 tarih ve E.2005/13, K:2005/887 sayılı kararın temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti: Savunma verilmemiştir.

D.Tetkik Hakimi: Yahya Şahin Düşüncesi : Uyuşmazlıkta davacı, büyükbaş hayvanlarına saldıran ayıların davalı idarece avlanmasının yasaklanmış olması nedeniyle tüfeğiyle vuramadığını, sadece havaya ateş ederek korkutup kaçırmaya çalıştığını, bu arada da üç ayının saldırısı sonucunda altı adet büyükbaş hayvanından birinin parçalanarak öldürüldüğünü, üç tanesinin de yaralandığını belirterek uğradığı ileri sürülen toplam 5.500 YTL maddi ve manevi zararın yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle davayı açmıştır.

Bu durumda, zarar; idari eylemden değil, ayıların avlanmasının yasaklandığı av yasağı kararından ve bu kararın icrasından doğmaktadır. Dolayısıyla 2577 sayılı Yasanın 13.maddesinde idari eylemden doğan zararlar için öngörülen idareye başvurma şartının aranmaması gerekmektedir

Belirtilen nedenle, İdare Mahkemesince merciine tevdi kararı verilmesinde yasal hükümlere uyarlık bulunmadığından, temyize konu mahkeme kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı: Ekrem Atıcı Düşüncesi : İdare ve vergi mahkemelerince verilen kararların temyizen incelenerek bozulabilmesi için, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49 uncu maddesinin birinci fıkrasında belirtilen nedenlerin bulunması gerekmektedir.

Temyiz dilekçesinde öne sürülen hususlar, söz konusu maddede yazılı nedenlerden hiçbirisine uymadığından, istemin reddi ile temyiz edilen mahkeme kararının onanmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince gereği görüşüldü:

KARAR : Dava, Gümüşhane ili, Kürtün İlçesi, Akçal Köyünde tarım ve hayvancılıkla uğraşan davacının, 30.7.2004 tarihinde avlanması yasaklanmış hayvanların saldırısı sonucu 6 adet büyükbaş hayvanından birinin parçalanarak öldürülmesi, üç tanesinin de yaralanması nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen toplam 5.500 YTL maddi ve manevi zararın yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle açılmıştır.

Trabzon İdare Mahkemesince dilekçenin görevli mercii olan Çevre ve Orman Bakanlığı'na tevdiine karar verilmiştir.

Davalı idare tarafından, hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek anılan mahkeme kararının temyizen incelenip bozulması istenilmektedir.

İdari işlemler; idari makam ve mercilerin idari faaliyetleriyle ilgili alanda, idare hukuku çerçevesinde, tek taraflı irade açıklamasıyla hukuk aleminde sonuç doğuran, kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikteki tasarruflarıdır. Temelinde bir idari karar veya işlem olmayan, fizik alanında görülen iş, hareket, ameliye ve çalışmalar ile idarenin hareketsiz kalması ise, idari eylem olarak adlandırılmaktadır. İdari işlemler hukuk aleminde değişiklik yapan, yenilik doğuran irade açıklamalarını yansıttığı halde, hukuk alanında değişiklik ve yenilik yapmayan idari eylemler, sadece ilgililerin hak ve yetkilerini kullanmaları koşuluyla hukuki etki ve sonuçlar doğurabilir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Hakkında Kanun'un 12. maddesinde; "İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştaya ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu hususta kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler. Bu halde de ilgililerin 11 inci madde uyarınca idareye başvurma hakları saklıdır." hükümleri yer almış; anılan Yasanın 13. maddesinde ise; "İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında altmış gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren dava süresi içinde dava açılabilir." hükümleri bulunmaktadır.

Dosyanın incelenmesinden; davacı, 30.7.2004 tarihinde büyükbaş hayvanlarına saldıran ayıların davalı idarece avlanmasının yasaklanmış olması nedeniyle tüfeğiyle vuramadığını, sadece havaya ateş ederek korkutup kaçırmaya çalıştığını, bu arada da üç ayının saldırısı sonucunda altı adet büyükbaş hayvanından birinin parçalanarak öldürüldüğünü, üç tanesinin de yaralandığını belirterek uğradığı ileri sürülen toplam 5.500 YTL maddi ve manevi zararın yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle davayı açmıştır.

Görüldüğü üzere, ayıların saldırması ve bu hayvanların avlanmasının idarece yasaklanmış olması nedeniyle, davacının tüfeğiyle vuramaması sonucu zararın oluşmasında her hangi bir idari eylem bulunmamakta; zarar idari işlem olan av yasağı kararından ve bu kararın icrasından doğmaktadır.

Bu durumda, 2577 sayılı Yasanın 12. maddesi kapsamında bulunan uyuşmazlıkta, anılan Yasanın 13. maddesinde idari eylemden doğan zararlar için öngörülen idareye başvurma şartının aranmaması gerektiğinden,' İdare Mahkemesince merciine tevdi kararı verilmesine ilişkin temyize konu mahkeme kararında hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle, 2577 sayılı Yasanın 49. maddesine uygun bulunan temyiz isteminin kabulüyle, Trabzon İdare Mahkemesinin 11.11.2005 tarih ve E.2005/13, K:2005/887 sayılı kararının bozulmasına, dosyanın yeniden karar verilmek üzere anılan idare Mahkemesine gönderilmesine, 25.01.2008 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.